

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд на тема:
„ОСОБЕНОСТИ НА ПОДБОРА И СПОРТНАТА ОРИЕНТАЦИЯ В БАСКЕТБОЛА”

От доц. Георги Брестнички, доктор,
Преподавател към катедра „Баскетбол, Волейбол, Хандбал“, към НСА „Васил Левски“

Член на научно жури съгласно заповед № 370/25.04.2025 г. на Ректора на Национална
Спортна Академия „Васил Левски“

За присъждане на образователна и научна степен „Доктор“ по направление 7.6 Спорт
„Теория и методология на спортната наука с професионално направление баскетбол на

ГАЛИМИР МИТКОВ ТОМОВ

Научен ръководител: проф. Цанко Цанков, доктор

Подбор и спортна ориентация, две понятия, които са заложени в заглавието на представения ни дисертационен труд, но все повече се пренебрегват в нашето общество. Все повече комерсиализацията ни е завладяла и моралните ценности се загубват. А за да има развитие един спорт и да даваме оптимален шанс на подрастващите, е необходим специализиран подбор и ориентация на децата към най-подходящия за тях спорт. Разбира се, това може да стане един път чрез експертната оценка на специалистите и втори път чрез специализирани изследвания, които биха ни дали някакви насоки за заложите и моментните възможности на изследвания индивид.

Докторантът Галимир Томов в своя научен труд се е насочил към разкриване на най-показателните критерии характерни за баскетболната игра, чрез които да може да оценим и да определим възможностите на детето за бъдещо баскетболно развитие.

От представената ни автобиография се вижда дългогодишния опит на Галимир Томов в спорта и по-конкретно в баскетбола. Той е минал през всички възрастови групи като състезател на различни клубове, за да завърши до мъжките отбори на НСА и ЦСКА. С дългогодишният си опит в баскетбола, с успешното си дипломиране като бакалавър в НСА, той е натрупал знания и има опит, които са го подтикнали да се насочи към актуалния проблем на подбора и спортната ориентация на младите, с което да насочи и подпомогне тяхното развитие.

Зачислен като докторант през 2017 година. Успешно преминава през своето обучение, за да бъде отчислен с право на защита през 2020 година. Вижда се, че е имало едно по-голямо прекъсване в реализиране на крайната му цел, защита и

окончателно дипломиране в докторската му програма, но може би това се дължи на изпитване и финализиране на докторския му труд.

След като представеният ни труд е преминал проверка за плагиатство, комисията се е произнесла, че „не са установени недопустими граници на плагиатство“.

Относно публикационна дейност, докторантът има една самостоятелна статия и е участвал в други две като съавтор, което е изискване за успешно приключване на докторската програма.

Лошо впечатление прави окомплектоване на представените ни документи необходими за окончателното приключване на докторската програма, но положителното е, че всичко необходимо е налично!

Относно дисертационния труд, който е крайният продукт от дългогодишното следване в докторската програма на Галимир Томов, той е с обем от 151 страници, като към нея има 11 приложения. В представената ни разработка е спазена общоприетата структура при написването на подобен род научни разработки.

В дисертацията откриваме богато онагледяване на получените резултати – 18 таблици, чиито данни са представени в 46 фигури. Както и в края на разработката се поместени 12 нормативни таблици.

Разработката започва с теоретична част за съвременния спорт и спортната подготовка. Тази глава продължава с анатомо-морфологични и физиологични особености в развитието, след това особености в развитието на двигателните качества и баскетболната техника, и завършва със спортната ориентация и селекцията, което е предмет и на дисертационния труд. Представената информация е много информативна и полезна. Реално тази част е прецизирана и съкратена след вътрешната защита, което е положителен факт. В момента тази част е 65 страници, което е напълно нормално. Използваната литературата е коректно цитирана.

От така направения обширен литературен обзор е изведена работната хипотезата, която ни насочва към работата и целта на дисертационния труд. За реализирането на поставената целта са определени 6 задачи за решаване.

Положително впечатление прави голямата бройка изследвани лица – 255. Тази бройка определено ще даде достоверност на получените резултати и ще повиши истинността на оформените в последствие нормативни таблици. Другото положително е използваната тестовата батерия, която е с големия брой изследвани показатели (24). Тук на стр. 67 и на стр. 77 в дисертацията забелязвам, че се споменава Българска Баскетболна Лига, което считам, че е неправилно, тъй като ББЛ управлява мъжкото

първенство, а всичко останало отнасящо се до баскетбола в страната ни се управлява от БФБ.

От статистическа гледна точка са подбрани необходимите статистически методи, които ще дадат решение на поставените задачи.

Следващата глава е анализ на резултатите, който започва със сравнителен анализ на изследваните признаци във възрастов аспект. Този анализ разглежда вариативността на изследваните лица. Впечатление ни прави, че е направен анализ на вариативността на 10 и 11-годишните, а липсва тази на 12-годишните, която откриваме след сравнението на трите възрасти, както и сравнението на вариативностите по отделните показатели при трите групи е в края на този анализ. Считам, че вариационния анализ на трите възрасти е добре да следва един след друг, след което да се премине към сравнението на вариативността на същите тези възрасти и чак тогава да се стигне до сравняване на резултатите. Също така, според мен при сравняването на резултатите на три и повече групи е добре резултатите да са сравнявани посредством дисперсионен анализ, а представянето на резултатите да става на една фигура, за да се видят ясно различията. На някои от представените фигури липсва легенда, с което да е ясно, какво ни представят различните стълбчета.

В следващата глава III.1.2 откриваме няколко размествания в таблици 10, 11 и 12 в местоположението на заглавията на таблиците и отделните редове, което не е прецизирано и представлява форматираща грешка, която се дължи на недоглеждане от страна на докторанта.

В този анализ докторантът добре е започнал с анализ на вариационния анализ на 10-годишните, след което преминава към сравнение с другите възрасти. Считам, че по аналог на предходно коментираното от мен е добре да бъде направен първо вариационния анализ на всяка възраст, да сравни вариативността им и тогава да премине към сравнение на средните стойности. Добре е и тук средните стойности на трите групи да са поместени в една таблица, за по-голяма прегледност,. Положителното в този анализ е, че средните стойности на трите групи са представен във фигура 21 и ясно може да се видят различията в техните резултати, но пък трябва да погледнем другите фигури, за да установим достоверността в получените разлики. Считам че, тази информация можеше да се вмести в една фигура, с което да са по прегледни представените ни сравнения.

Глава III.1.3. е „Сравнителен анализ на признаците на технико-тактическата подготвеност“, както и глава III.1.4., която сравнява някои психически особености. Тези

две глави са направени по стереотипа на предходните и гореизложените бележки, се отнасят и за тях. Като считам, че показателя изследващ скоростната издръжливост – тест № 20 Бягане „Совалка“ е добре да бъде разглеждан в предходния анализ, тъй като той представя физическите възможности на индивида, а не специфични баскетболни умения. Също така тестът за координация и изчисления коефициент по него е добре да се разглеждат в глава III.1.2. заедно с физическите възможности, защото координацията е различна от психологичните особености на индивида. Положително впечатление в тези два анализа откриваме в обединяването на трите таблици от получените резултати на трите възрасти, както и представянето им във фигура 25 на специфичните двигателни умения. Подобна фигура можеше да има и за психическите особености на момчетата.

Във фигура 28 и 32 отново не е пояснено с легенда, какво има предвид докторанта със заштриховането на определени стълбчета, а други не. Остава на читателя да открие логиката в това графично представяне на резултатите, което считам, че е могло да го спести.

В този анализ откриваме твърдението, че техническите показатели на 12-годишните са се влошили, което го обяснявате с дисбаланс във физическото развитие. *Може ли докторантът да коментирате това свое твърдение? Какъв дисбаланс се получава в тази възраст, за да се получи това влошаване? Според вас свързан ли е този дисбаланс с координационните способности на децата в тази възраст?*

В следващата глава докторантът разкрива фактурната структура на използваните тестове, която ще даде по-ясна представа за тежестта на изследваните показатели във всяка една възраст за извършване на качествен и надежден подбор и би улеснила треньорите в подбора на критерии при селекцията на баскетболисти в конкретната възраст.

В този анализ положително впечатление ми прави коригираното наименование на първия фактор при 10-годишните, което е съобразено с препоръката отправена в рецензията от вътрешната защита.

В тази глава отново откриваме неяснота в представянето на резултатите във фигура 38, 42 със заштриховане на различни стълбчета, без да е конкретизирано защо.

В глава III.3 чрез рангова корелация се допълва предходната глава и дава конкретни показатели подходящи за подбор в съответната възраст. Според мен резултатите от двете глави биха дали точна и ясна насока на треньорите към кои показатели да се насочат в съответната възраст.

Последната глава от раздела анализ на резултатите, докторантът представя конкретика за оценяване на изследваните показатели, което считам, че би било много ценно за треньорите при селекцията на бъдещите баскетболисти, след провеждане на тестирания по предложената батерия или по тестовете, които са по информативни за подбора в съответната възраст.

Последната глава – изводи и препоръки е оформена съобразно направените анализи. Изведени са 10 извода и 3 препоръки. Считам, че някои от изводите могат да бъдат обединени в един – например тези, които се отнасят до вариативността на групите. Изводите относно сравнението на групите да следват един след друг логическата последователност на тестовата батерия.

Относно препоръките – втората препоръка е да се разпространят получените резултати сред треньорите на подрастващи. Тук бих желал да попитам докторантът: *как смята, че може да се разпространят тези данни сред треньорите?*

Въпреки изтъкнатите грешки и неточности, работата, която е свършена и представена в дисертационен труд е много стойностна и считам, че би имала своите ползи в бъдещата работа на треньорите. След вътрешната защита се вижда, че са приети голяма част от отправените препоръки към докторанта и са направени съответните корекции при изготвянето на окончателния труда.

В заключение на всичко изложено в тази рецензия, мога да дам положителната си оценка на представения ни дисертационен труд от докторанта Галимир Томов и ще дам положителния си глас пред научното жури за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“ в професионално направление 7.6. Спорт по докторска програма „Теория и методология на спортната тренировка“..

02.05.2025 г.

гр. София

Рецензент:

/доц. Г. Брестнички, доктор/

REVIEW

of the dissertation on the topic:
"FEATURES OF SELECTION AND SPORTS ORIENTATION IN BASKETBALL"

By Assoc. Prof. Georgi Brestnichki, PhD,
Lecturer at the Department of Basketball, Volleyball, Handball, at the National Sports
Academy "Vasil Levski"

Member of the scientific jury according to the order No 370/25.04.2025 of the Rector of the
National Sports Academy "Vasil Levski"

For awarding the educational and scientific degree "Doctor" in the field 7.6 Sport "Theory and
methodology of sports science with a professional direction basketball

to

GALIMIR MITKOV TOMOV

Scientific supervisor: Prof. Tsanko Tsankov, PhD

Selection and sports orientation are two concepts embedded in the title of the dissertation presented to us but are increasingly overlooked in our society. Commercialization has increasingly taken over us, and moral values are being lost. For a sport to develop and give adolescents an optimal chance, specialized selection and orientation of children to the most suitable sport for them is necessary. Of course, this can be done first through the expert assessment of specialists and secondly through specialized researches, which would give us some guidance on the aptitudes and current capabilities of the individual studied.

The doctoral student Galimir Tomov, in his scientific work, has focused on revealing the most indicative criteria characteristic of the game of basketball, through which we can assess and determine the child's opportunities for future basketball development.

The autobiography presented to us shows Galimir Tomov's long-term experience in sports and, more specifically in basketball. He has gone through all age groups as a competitor of various clubs, and completed his sports career in the men's teams of the NSA and CSKA. With his long-term experience in basketball with his successful graduation as a bachelor at the NSA, he has accumulated knowledge and has experience that have prompted him to focus on the current problem of the selection and sports orientation of young people, with which to guide and support their development.

Enrolled as a doctoral student in 2017. He completed his studies and enrolled with the right to defend his thesis in 2020. It can be seen that there was a major interruption in the realization of his ultimate goal, the defense of his doctoral thesis; however, this may be due to the refinement and finalization of his doctoral work.

After the work presented to us passed a plagiarism check, the committee ruled that "no unacceptable limits of plagiarism were established".

Regarding publication activity, the doctoral student has one independent article and has participated in two others as a co-author, which is a requirement for the successful completion of the doctoral program.

The completion and the order in which the necessary documents are presented to us for the completion of the doctoral program make a bad impression, but the positive thing is that everything necessary is available!

Regarding the dissertation work, which is the final product of Galimir Tomov's long-term study in the doctoral program, it has a volume of 151 pages, with 11 appendices to it. The paper presented to us follows the generally accepted structure for writing this type of scientific paper.

In the dissertation, we find a rich illustration of the obtained results – 18 tables, the data of which are presented in 46 figures. As well as at the end of the work, 12 normative tables are placed.

The work begins with a theoretical part on modern sport and sports training. This chapter continues with anatomical-morphological and physiological features in development, then features in the development of motor qualities and basketball technique, and ends with sports orientation and selection, which is also the subject of the dissertation work. The information presented is very informative and useful. In reality, this part has been refined and shortened after the internal defense, which is a positive fact. At the moment, this part is 65 pages long, which is completely normal. The literature used is correctly cited.

From the extensive literature review thus made, the working hypothesis has been derived, which directs us to the work and goal of the dissertation work. To achieve the set goal, 6 tasks have been defined to be solved.

A positive impression is made by the large number of athletes studied – 255. This number will definitely give credibility to the results obtained and will increase the veracity of the normative tables formed subsequently. Another positive is the test battery used, which has a large number of studied indicators (24). Here on page 67 and page 77 in the dissertation, I notice that the Bulgarian Basketball League is mentioned, which I believe is incorrect since the BBL manages the men's championship, and everything else related to basketball in our country is managed by the BBF.

From a statistical point of view, the necessary statistical methods have been selected that will provide a solution to the tasks set.

The next chapter is an analysis of the results, which begins with a comparative analysis of the studied signs in terms of age. This analysis examines the variability of the subjects studied. We are impressed that an analysis of the variability of 10 and 11-year-olds has been done, but that of 12-year-olds is missing, which we find after comparing the three ages, as well as the comparison of the variability in the individual indicators in the three groups is at the end of this analysis. I believe that the variation analysis of the three ages should be followed one after the other, then move on to the comparison of the variability of these same ages, and only then to compare the results. Also, in my opinion, when comparing the results of three or more groups, it is good that the results are compared using an analysis of dispersion and that the results are presented in one figure so that the differences can be clearly seen. Some of the figures presented lack a legend, which would make it clear what the different bars represent.

In the following chapter III.1.2 we find several shifts in tables 10, 11 and 12 in the location of the table titles and individual rows, which is not precise and represents a formatting error due to an oversight on the part of the doctoral student.

In this analysis, the doctoral student has started well with an analysis of the variation analysis of 10-year-olds and then moves on to a comparison with other ages. I believe that, analogous to what I previously commented, it is good to first do the variation analysis of each age, compare their variability, and then move on to a comparison of the average values. It is also good here that the average values of the three groups are placed in one table for greater clarity. The positive thing about this analysis is that the average values of the three groups are presented in Figure 21, and the differences in their results can be clearly seen, but we need to look at the other figures to establish the reliability of the differences obtained. I believe that this information could have been included in one figure, which would have made the comparisons presented to us more understandable.

Chapter III.1.3. is “Comparative analysis of the signs of technical and tactical readiness”, as well as Chapter III.1.4., which compares some psychological characteristics. These two chapters are made according to the stereotype of the previous and above-mentioned notes, and they also apply to them. I believe that the indicator examining speed endurance – test No. 20 Running “Shuttle” is good to be considered in the previous analysis since it represents the physical capabilities of the individual and not specific basketball skills. Also, the coordination test and the calculated coefficient on it are good to be considered in Chapter III.1.2. together with physical capabilities because coordination is different from the psychological characteristics of the individual. A positive impression in these two analyses is found in the unification of the three tables of the results obtained at the three ages, as well as their presentation in Figure 25 of the specific motor skills. A similar figure could have been found for the psychological characteristics of the boys.

Figures 28 and 32, it is again not explained with a legend what the doctoral student means by shading certain bars and not others. It is left to the reader to discover the logic in this graphical presentation of the results, which I believe could have saved him.

In this analysis, we find the statement that the technical indicators of 12-year-olds have deteriorated, which you explain with an imbalance in physical development. Can the doctoral student comment on this statement of yours? What imbalance occurs at this age to cause this deterioration? In your opinion, is this imbalance related to the coordination abilities of children at this age?

In the next chapter, the doctoral student reveals the invoice structure of the tests used, which will give a clearer idea of the weight of the studied indicators at each age for carrying out a quality and reliable selection and would make it easier for coaches to select criteria for the selection of basketball players at a specific age.

In this analysis, I am positively impressed by the corrected name of the first factor for 10-year-olds, which is in line with the recommendation made in the review by the internal defense.

In this chapter, we again find ambiguity in the presentation of the results in Figures 38, 42, with shading of different bars, without specifying why.

In Chapter III.3, the previous chapter is supplemented by rank correlation and provides specific indicators suitable for selection at the respective age. In my opinion, the results of both chapters would give coaches precise and clear direction as to which indicators to focus on at the respective age.

In the last chapter of the results analysis section, the doctoral student presents specifics for evaluating the studied indicators, which I believe would be very valuable for coaches in the selection of future basketball players, after conducting tests according to the proposed battery or tests that are more informative for selection at the respective age.

The last chapter - conclusions and recommendations is structured according to the analyses made. 10 conclusions and 3 recommendations have been drawn. I believe that some of the conclusions can be combined into one – for example, those that relate to the variability of the groups. The conclusions regarding the comparison of the groups should follow one after the other the logical sequence of the test battery.

Regarding the recommendations, the second recommendation is to disseminate the obtained results among the coaches of adolescents. Here, I would like to ask the doctoral student: how does he think that these data can be disseminated among the coaches?

Despite the pointed out errors and inaccuracies, the work that has been done and presented in the dissertation is very valuable, and I believe that it would have its benefits in the future work of the coaches. After the internal defense, it is seen that a large part of the recommendations made to the doctoral student have been accepted, and the corresponding corrections have been made in the preparation of the final work.

In conclusion of everything stated in this review, I can give my positive assessment of the dissertation presented to us by the doctoral student Galimir Tomov and I will give my positive vote to the scientific jury for awarding the educational and scientific degree "Doctor" in the professional field 7.6. Sport under the doctoral program "Theory and Methodology of Sports Training".

02.05.2025
Sofia

Reviewer:
/Assoc. Prof. G. Brestnicki, Ph.D./